

ALS FOR KUNST THE LOVE JE LIEF IS OF ART

Tien jaar aanwinsten
met steun van de
Vereniging Rembrandt

Ten years of acquisitions
with support from the
Rembrandt Association

Toen de Vereniging Rembrandt in 1883 werd opgericht, stond het openbaar kunstbezit in Nederland nog in de kinderschoenen. Het Rijksmuseum kon vier Rembrandts laten zien, allemaal geleend van de stad Amsterdam. Vermeers *Melkmeisje* was nog in particulier bezit.

De Vereniging Rembrandt bracht daar verandering in. Aanvankelijk steunde zij vooral het Rijksmuseum, maar later werd met haar steun bijvoorbeeld de *Landloper* van Jheronimus Bosch voor Museum Boijmans gekocht. Haar honderdste verjaardag vierde zij met een bijdrage voor twee werken van Willem de Kooning voor het Stedelijk Museum. Inmiddels heeft de Vereniging Rembrandt aankopen voor meer dan 120 musea in heel Nederland gesteund.

Als kunst je lief is: in deze tentoonstelling zijn een stuk of tachtig van de meer dan 160 kunstwerken te zien die de Vereniging Rembrandt de afgelopen tien jaar heeft helpen kopen. Van een zwaard uit het bronzen tijdperk tot een schilderij van Neo Rauch uit 2016, van een sculptuur van Adriaen de Vries tot een glazen karaf van Copier. Al die kunstwerken doen ertoe en versterken de verzamelingen waarin zij zijn geland.

Public art collections in the Netherlands were in their infancy when the Rembrandt Association was founded in 1883. The Rijksmuseum had four Rembrandts, all of them borrowed from the City of Amsterdam. Vermeer's *Milkmaid* was still in private hands.

That all changed when the Rembrandt Association appeared on the scene. At first it mainly supported the Rijksmuseum, but later, for example, it helped Museum Boijmans buy a work like Hieronymus Bosch's *Wayfarer*. It celebrated its hundredth birthday by contributing to the acquisition of two works by Willem de Kooning for the Stedelijk Museum in Amsterdam. All in all, the Rembrandt Association has supported purchases by more than 120 museums throughout the Netherlands.

For the love of art is an exhibition of some eighty works of art that the association has helped acquire in the past decade. From a Bronze Age sword to a painting of 2016 by Neo Rauch, from a sculpture by Adriaen de Vries to a glass carafe by Copier. All those works of art make a difference and strengthen the collections they join.

NOG STEEDS STILL TOPICAL: ACTUEEL: BEHOUD PRESERVATION EN TERUGKEER AND REPATRIATION

Behouden en gekocht voor het museum in Asten: een kerkklok uit 1480, die ruim 450 jaar was geluid in Alphen aan den Rijn. Behouden en gekocht voor Delft: een interieur van de Nieuwe Kerk in Delft uit 1661, met een afbeelding van de *memorietafel* van de vader van de opdrachtgever van het schilderij. Die *memorietafel* hangt nog steeds in de Nieuwe Kerk, het schilderij was tot nu toe in de familie gebleven. Zulke aankopen heeft de Vereniging Rembrandt vanaf haar oprichting gesteund.

Ook het helpen terugbrengen van Nederlands erfgoed uit het buitenland behoort tot haar oorspronkelijke agenda. En dat is ook nog steeds actueel. Het zwaard van Ommerschans, de belangrijkste bodemvondst uit het Bronzen Tijdperk ooit op Nederlands grondgebied gedaan, werd gekocht uit een Duitse collectie. Een werk van Theo van Doesburg, in Parijs geschilderd en sinds 1947 in Amerika, werd gekocht in Londen. Zelfs de kapitale Japanse lakkist werd door het Rijksmuseum als erfgoed verworven, omdat zij ooit door de VOC naar Amsterdam is gebracht.

Preserved and bought for the museum in Asten: a church bell of 1480 whose peal was heard in Alphen aan den Rijn for more than 450 years. Preserved and bought for Delft: an interior of the Nieuwe Kerk in Delft from 1661, with the epitaph of the father of the man who commissioned the picture. That epitaph still hangs in the church and the painting remained with the family until now. The Rembrandt Association has supported purchases of this kind ever since it was founded.

The repatriation of objects from abroad that are part of the cultural heritage of the Netherlands was also on the association's original agenda. And it still is today. The Ommerschans sword, the most important archaeological find from the Bronze Age ever made in the Netherlands was bought from a German collection. A work by Theo van Doesburg, painted in Paris and in America since 1947, was bought in London. Even the magnificent Japanese lacquered chest was acquired as a heritage object by the Rijksmuseum, because it was once brought to Amsterdam by the Dutch East India Company.

KUNST EN ART AND ARTISTS KUNSTENAARS ARE MOBILE, ZIJN MOBIEL EN AND THAT IS DAT IS GOED A GOOD THING

De van oorsprong Vlaamse Savery ging vanuit Amsterdam naar Praag, de Fries Alma Tadema emigreerde naar London. De muziek voor de klok van Clay werd geschreven door de componist Händel, die vanuit het Duitse Hannover naar Londen was gegaan. Het stilleven van Savery in deze zaal werd geschilderd nadat hij uit Praag was teruggekeerd, maar ook het schilderij van Alma Tadema, dat zijn Londense agent aan een Amerikaan verkocht, wordt als erfgoed beschouwd. De klok van Clay stond in een huis aan de Herengracht in Amsterdam.

Het kamerscherm van Keiga toont de Hollandse handelskolonie op het Japanse Deshima. De productie van het karakteristiek Hollandse Delfts blauw begon als een goedkoop alternatief voor Chinees porselein dat van daaruit werd verscheept. Aan het landschap van Gainsborough is te zien dat hij naar Ruisdael keek en Claude Monet was verrukt van Zaandam. Kunst en kunstenaars zijn mobiel, en zelfs als ze nooit verkassen, zoals Rietveld, die in Utrecht bleef, kunnen hun ideeën de wereld overgaan. Later wordt hun werk dan – met een korreltje zout – erfgoed genoemd en naar huis gebracht.

Savery, who was a Fleming by birth, exchanged Amsterdam for Prague, the Frisian Alma Tadema migrated to London. The music for the Clay clock was written by the composer Handel, who left German Hannover for London. The still life by Savery in this room was painted after his return from Prague, but the picture by Alma Tadema, which his London agent sold to an American, is also regarded as Dutch national heritage. The Clay clock stood in a house on Herengracht in Amsterdam.

The screen by Keiga shows the Dutch trading colony on Deshima in Japan. The production of distinctive Dutch blue Delftware started out as a cheap alternative to Chinese porcelain, which was shipped from there. It can be seen from the landscape by Gainsborough that he had looked at Ruisdael, and Claude Monet was delighted with Zaandam. Art and artists are mobile, and even if they never move house, like Rietveld, who always remained in Utrecht, their ideas can travel the world. By adding a grain of salt their work is labelled as heritage, and brought back home.

INZICHT VERANDERT VIEWS CHANGE EN EIGENTIJDS AND TODAY'S ART MOET OOK ALSO HAS VERZAMELD TO BE COLLECTED

Toen de Vereniging Rembrandt werd opgericht, was Nederland een van de vele Europese landen waar kunst en cultuur werden gebruikt om een nationale identiteit mee te smeden. De Gouden Eeuw was daarbij onze grootste bonus, en zij werd dan ook op maat gebracht. Het gewenste beeld van Holland was: een burgerlijke, protestantse Republiek, waar realistische kunst werd gemaakt. De kunst van de internationaal georiënteerde Renaissance was een vergissing geweest en het katholicisme uit de Gouden Eeuw werd ontkend. De kunst die daarbij hoorde – zoals van de hier getoonde Buys of Bloemaert – wordt nu pas recht gedaan.

Het beeld van het verleden staat nooit stil, en de kunst zelf evenmin. De Vereniging Rembrandt, die de eigentijdse kunst lang heeft gemeden, vierde haar honderdste verjaardag in 1983 door haar steun te verlenen aan de aankoop van twee recente schilderijen van Willem de Kooning. In deze zaal hangen drie werken van na 2005. Hun verwerving werd enthousiast gesteund en zij werden alle drie geadopteerd door de Titus Cirkel, een kring van jongere liefhebbers binnen de Vereniging.

When the Rembrandt Association was founded the Netherlands was one of many European nations where art and culture were used to forge a national identity. The Golden Age was our great bonus in that respect, which is why it was brought up to size. The image that the Netherlands wanted to project was that of a middle-class Protestant republic that produced realistic art. The art of the internationally minded Renaissance had been a mistake, and the Catholicism of the Golden Age was denied. It is only now that justice is being done to the art that was associated with it, such as the Buys or Bloemaert on display here.

The image of the past is ever-changing, as is art itself. The Rembrandt Association, which avoided contemporary art for a long time, celebrated its 100th anniversary in 1983 by supporting the purchase of two recent paintings by Willem de Kooning. Hanging in this room are three works made after 2005. Their acquisition was supported enthusiastically, and all three were adopted by the Titus Cirkel, a circle of younger art lovers among the association's membership.

VOOR DE FIJNPROEVERS FOR THE CONNOISSEURS

Toen de verzameling Van Regteren Altena werd geveild, hielp de Vereniging Rembrandt acht musea ruim dertig tekeningen aan te kopen. Die inspanning herinnerde een beetje aan haar oprichtingstijd. Toen kocht zij een kleine 500 tekeningen op de veiling van de collectie De Vos en verdubbelde in één klap de collectie van het Rijksprentenkabinet in Amsterdam. Zo heftig gaat dat nu niet meer.

Maar de liefde voor de tekening is gebleven, en geldt nu ook de fotografie. Niets laat zoveel zien van het ontstaansproces van het kunstwerk als de tekening en niets brengt de kunstenaar zo nabij. Ook de fotograaf maakt direct zichtbaar wat hij ziet en wij kijken met hem mee – wat overigens niet wil zeggen dat stijl daarbij geen rol speelt. Omdat werken op papier zo lichtgevoelig zijn, worden ze maar zelden getoond. Bij kleine sculpturen en voorwerpen van kunstnijverheid is dat anders. Maar daarbij belet de overvloed van het getoonde vaak te zien hoe mooi een object is gemaakt of missen we het verhaal waarin zijn betekenis is gelegen. Een hele vitrine vol zilver is teveel, een hele zaal met middeleeuwse sculpturen ook. Hier krijgt u de tijd.

When Van Regteren Altena's collection was auctioned, the Rembrandt Association helped eight museums buy more than thirty drawings. That effort was a little reminiscent of the days when the association was founded. Then it bought almost 500 drawings at the auction of the De Vos Collection, doubling the collection of the printroom in Amsterdam. Things aren't that intense any more.

But the love of drawings endures, and now applies to photography as well. Nothing is so revealing about the genesis of a work of art as the drawing, and nothing brings the artist so close to us. The photographer, too, makes what he or she sees instantly visible, and we look alongside with them - which is not to say that style plays no part in the process. Because works on paper are sensitive to light they rarely go on display. That is different with small sculptures and objects of the decorative arts. But in those cases the richness of a display often prevents us from seeing how beautifully an object was made, or we lack the story that gives it its significance. A whole showcase full of silver is too much, an entire room full of medieval sculptures too. Here you are being given the time.

NATUUR NATURE EN KUNST: AND ART: THE DE BEELDENTUIN SCULPTURE GARDEN

Toen de beeldentuin van het Kröller-Müller Museum in 1961 werd geopend, was dat heel bijzonder. Kunst en natuur werden toen nog maar zelden zo samengebracht, en het moet voor velen een ongewone ervaring zijn geweest in de schaduw van een kunstwerk een boterham te mogen eten. Veel beelden waren er toen nog niet, maar directeur Hammacher kreeg tussen 1962 en 1965 driemaal steun van de Vereniging Rembrandt om een goed begin te kunnen maken. De eerste aankoop was een stevig naakt van Aristide Maillol uit 1939, binnen twee jaar gevolgd door *Drie staande motieven* van Henry Moore. De derde gesteunde sculptuur, destijds pas vijf jaar oud, was van Étienne-Martin. Die kunstenaar is nu een beetje vergeten, al werd hij in 1966 nog bekroond op de Biënnale van Venetië.

De Vereniging Rembrandt steunt maar zelden werk voor een buitencollectie. Het hier opgestelde werk van Horn is dan ook een meer karakteristieke aankoop. Toch geeft de manier waarop zij natuur en kunst verbindt, haar juist op deze plaats een bijzonder recht van spreken.

The opening of the sculpture garden of the Kröller-Müller Museum in 1961 was a very special occasion. Art and nature had rarely been brought together in that way before, and it must have been an unusual experience for many people to be allowed to eat a sandwich in the shade of a work of art. There were not many sculptures there at the time, but between 1962 and 1965 director Bram Hammacher received the support of the Rembrandt Association on three occasions so as to get off to a good start. The first purchase was a sturdy nude by Aristide Maillol from 1939, followed within two years by *Three upright motives* by Henry Moore. The third sculpture, which was only five years old at the time, was by Étienne-Martin. He has now been rather forgotten, although in 1966 he received the Grand Prix at the Venice Biennale.

The Rembrandt Association rarely supports work for an outdoor collection, so the work by Horn on display here is a more characteristic acquisition. Yet the way in which she links nature and art gives her a special right to speak in this specific place.

DILEMMA'S: DILEMMAS: EIGENTIJDS, CONTEMPORARY, KWETSBAAR, FRAGILE, LARGE GROOT EN VEEL AND NUMEROUS

Ooit eiste de Vereniging Rembrandt, dat een door haar gesteunde aankoop altijd te zien zou zijn – behalve als dat om redenen van behoud niet kon, zoals bij werken op papier. Voor het depot werd niet gekocht. Dat is in principe nog altijd zo. Daarom steunt zij zeer selectief en probeert zij de waan van de dag te vermijden. Zij begreep dat het historisch interieur van Kasteel de Haar in 2012 volledig moest worden behouden, maar zette haar steun uitsluitend in voor de aankoop van drie laatmiddeleeuwse tapijten, die tot de top van ons openbaar kunstbezit behoren. Zij steunt zelden de aankoop van hele verzamelingen, en volgt de eigentijdse kunst op afstand.

Eigentijdse kunst is moeilijker te beoordelen dan kunst die al wat langer meegaat. Veel kunst die in de tijd van ontstaan urgent leek, blijkt uiteindelijk toch geen plaats in ons collectieve geheugen te krijgen. De kunst van onze tijd is vaak groot en dwingend en moeilijk te conserveren bovendien. Vooral installaties zijn wat dat betreft veeleisend. Maar *Cell XXVI* van Louise Bourgeois bleek onweerstaanbaar en het schip van Perry is een reuze aanwinst voor Maastricht.

The Rembrandt Association once demanded that a purchase that it had supported would always be on display, unless that was impossible for reasons of conservation, as with works on paper. Buying for the reserves was not the object. In principle that is still the case today. That is why the association is selective in its support and tries to avoid the delusions of the day. It understood that all of the historic interior of De Haar Castle had to be preserved in 2012, but provided its support only for the purchase of three late medieval tapestries that are among the finest works of art in Dutch public ownership. It rarely supports the purchase of entire collections, and follows contemporary art at a distance.

Contemporary art is more difficult to assess than art that has been around for longer. Much art that seemed urgent in the days when it was made eventually turns out not to have entered our collective memory. The art of our own day is often large and insistent, and difficult to conserve into the bargain. Installations are particularly demanding. But *Cell XXVI* by Louise Bourgeois proved to be irresistible, and Perry's ship is a superb acquisition for Maastricht.